

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพชั้นสูง บุคคลที่จะเป็นครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะต่าง ๆ ซึ่งจะต้องผ่านการฝึกคามลักษณะวิชาชีพ (วิจิตร ศรีสอ้าน 2505: 16) ในกระบวนการผลิตครูของสถาบันผลิตครูในประเทศไทย ทั้งที่เป็นสถาบันระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่างก็ถือว่าการจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ร่วมงานหรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นั้น เป็นส่วนประกอบที่เป็นหัวใจของการฝึกหัดครูอย่างแท้จริง (วิทยาลัยครู สุรินทร์ 2520: 2) และเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในการเตรียมครูที่มีสมรรถภาพ (Lamp 1965: 18)

นโยบายในการผลิตครูของกรมการฝึกหัดครูตามแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2520-2534) มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและคุณธรรม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่จะออกมาเป็นครูที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งจะออกไปเป็นครูที่ดีในอนาคต แต่การที่จะได้ครูที่ดีมีคุณภาพและมีวิญญานของการ เป็นครูนั้น จะต้องสร้างหรือผลิตขึ้นมา การผลิตครูโดยให้แต่ความรู้ทางทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แม้จะมากเพียงใดย่อมเป็นครูที่ดีได้ยาก จำเป็นจะต้องฝึกหัดและฝึกฝนทางภาคปฏิบัติให้เหมาะสมและมากพอที่จะสร้างความมั่นใจ สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้ จนเกิดความรักความศรัทธาในวิชาชีพครู ซึ่งจะ เป็นแนวทางนำไปสู่ความวิญญานของความเป็นครูในที่สุด (สายหยุด จำปาทอง, 2531: คำปรารภ)

การที่จะเสริมสร้างคุณภาพการผลิตครูด้วยกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจนประสบผลสำเร็จดังประสงค์ได้ จะต้องทำกันอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะฝึกฝนอบรม ให้ได้ครูใหม่ที่มีคุณภาพสามารถปฏิบัติตนในหน้าที่ได้ดีกว่าคนที่ไม่ผ่านการฝึกอบรมมาอย่างเห็นได้ชัด โดยให้นักศึกษาครูได้ฝึกภาคปฏิบัติให้มากพออย่างค่อเนื่อง และสม่ำเสมอ (คณะทำงานปรับปรุงเอกสารกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กรมการฝึกหัดครู 2531: (4))

ปัจจุบันนี้โครงสร้างการบริหารงานประสมการวิชาชีพครูของวิทยาลัยครูได้ให้ความสำคัญและกำหนดความรับผิดชอบของคณะวิชาและภาควิชาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยคณะวิชาและภาควิชาจะต้อง เป็นผู้ดำเนินงานรับผิดชอบในการฝึกประสมการวิชาชีพครูร่วมกัน ซึ่งจะเห็นได้จากแผนภูมิที่ 1 ของกรมการฝึกหัดครูดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1

โครงสร้างการบริหารงานประสภการณวิชาชีพครู

คณะกรรมการอำนวยการจัดประสพการณัวิชาชีพรู ประกอบด้วย ผู้บริหารของ
วิทยาลัย ผู้บริหารคณสังกัดของหน่วยงานฝึกประสพการณัวิชาชีพรู ได้แก่

1. อธิการ	ประธาน
2. รองอธิการฝ่ายวิชาการ	รองประธาน
3. รองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา	กรรมการ
4. รองอธิการฝ่ายบริหาร	กรรมการ
5. รองอธิการฝ่ายวางแผนและพัฒนา	กรรมการ
6. ผู้บริหารคณสังกัดของหน่วยงานฝึกประสพการณัวิชาชีพรู
ระดับจังหวัดหรือระดับกอง	กรรมการ
7. หัวหน้าคณะวิชาทุกคณะ	กรรมการ
8. หัวหน้าสำนักงานอธิการ	กรรมการ
9. หัวหน้าสำนักกิจการนักศึกษา	กรรมการ
10. หัวหน้าสำนักส่งเสริมวิชาการ	เลขานุการ
11. รองหัวหน้าคณะวิชาฝ่ายจัดประสพการณัวิชาชีพรู	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการอำนวยการจัดประสพการณัวิชาชีพรู มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย
ควบคุมดูแลและอำนวยการความสะดวก ประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติงานการจัดประสพการณั
วิชาชีพรูของวิทยาลัย

คณะกรรมการดำเนินงานจัดประสพการณัวิชาชีพรู ประกอบด้วย

1. หัวหน้าคณะวิชาครุศาสตร์	ประธาน
2. รองหัวหน้าคณะวิชาฝ่ายประสพการณัวิชาชีพรู	รองประธาน
3. หัวหน้าภาควิชาที่สอนวิชาชีพรูทุกภาควิชา	กรรมการ
4. ผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสพการณัวิชาชีพรู	กรรมการ
5. หัวหน้าภาควิชาโรงเรียนสาธิต	กรรมการ
6. หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน	เลขานุการ
7. หัวหน้าสำนักงานคณะวิชาครุศาสตร์	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้คือ

1. วางแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกลักษณะและทุกขั้นตอนของนักศึกษาทุกระดับ ตลอดหลักสูตรที่เรียน
2. จัดอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา และอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกขั้นตอน
3. เสนอชื่อโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและวัน เวลาการออกไปนิเทศการสอนให้สำนักงานคณะกรรมการคุรุศาสตร์ไปดำเนินการติดต่อประสานงาน และจัดทำตารางนิเทศ
4. จัดทำแบบบันทึกและแบบประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
5. จัดทำคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
6. ร่วมประชุมนิเทศและสัมมนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
7. ประชุมทำความเข้าใจกับอาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาและอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การนิเทศ การประเมินผลและอื่น ๆ
8. กำหนดบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา อาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน และอาจารย์ที่เลี้ยง
9. ประมวลผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
10. ปรับปรุงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาครูมากยิ่งขึ้น

รูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

หลักสูตรสภาการศึกษา ทศวรรษปฏิรูปการศึกษา พุทธศักราช 2530 แบ่งนักศึกษาออกเป็น

3 ระดับด้วยกันคือ

1. นักศึกษาระดับอนุปริญญา
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี
3. นักศึกษาระดับปริญญาตรี 2 ปี (หลังอนุปริญญา)

นักศึกษาแต่ละระดับจะต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

วิทยาเขตศรีสะเกษ

ก. ประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา

ประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา หมายถึง การจัดให้นักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์
ใน 4 ขั้นตอนต่อเนื่องกัน ไปตลอดหลักสูตร ดังมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาและสังเกต หมายถึง การให้นักศึกษาหาประสบการณ์ในสถานการณ์
จริงโดยการไปดู ไปฟัง ไปซักถาม และไปสังเกต เรื่องที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างค่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในด้านเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของ
โรงเรียน งานในหน้าที่ครูผู้สอน งานในหน้าที่ครูประจำชั้น งานอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับโปรแกรมวิชา
ที่เรียน พฤติกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมของครู พฤติกรรมของนักเรียน งานบริหารและ
บริการของโรงเรียน สภาพชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. การมีส่วนร่วม หมายถึง การจัดให้นักศึกษาออกไปช่วยปฏิบัติงานบางประการ
ที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ โดยให้ช่วยอาจารย์ที่เลี้ยงอย่างค่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
เพื่อเป็นการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติร่วมกัน เช่น การฝึกงานธุรการชั้นเรียน งานกิจกรรมนักเรียน
งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชนหรืองานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือวิชาที่เรียน

3. การทดลองสอน หมายถึง การนำเทคนิควิธีการจากการเรียนภาคทฤษฎีที่เกี่ยวกับ
การสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง ไปทดลองสอนที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อ
ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเองว่า หลักการและทฤษฎีที่ได้เรียนมานั้น สามารถนำไปใช้ใน
สถานการณ์จริงได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะให้นักศึกษาเกิดความคุ้นเคยในการสอน มีความเชื่อมั่น
ในตนเองและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูยิ่งขึ้น

4. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป หมายถึง การนำความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้ว
ทั้งหมดและประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกใน 3 ขั้นตอนแรกมาใช้ฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูทุกอย่าง
เพื่อให้มีสมรรถภาพในการเป็นครูและมีลักษณะของครูที่ดี โดยมีการกำหนดงานที่จะต้องรับผิดชอบของ
นักศึกษาอย่างชัดเจนว่า ในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นนี้ นักศึกษาจะต้องทำหน้าที่
เป็นครูประจำชั้น ฝึกงานธุรการชั้นเรียน เช่น ทำบัญชีเรียกชื่อและสมุดประจำตัวนักเรียน ตรวจสอบ
สุขภาพนักเรียน จัดชั้นเรียนและดูแลการเรียนของนักเรียน ทำหน้าที่ครูสอนประจำวิชา เอกหรือโท
ทำแผนการสอนหรือแผนการปฏิบัติงาน ผลิตสื่อการเรียนการสอน ฝึกเขียนโครงการและปฏิบัติงาน

โครงการ ฝึกงานแนะแนว จัดค่ายนิเทศ บันทึกการปฏิบัติงานประจำวัน และ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ข. ประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา หมายถึง การจัดให้นักศึกษาได้ศึกษาภาคปฏิบัติควบคู่กับภาคทฤษฎีของรายวิชากลุ่มวิชาชีพครูและกลุ่มวิชาปฏิบัติการ โดยให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา นอกวิทยาลัย คือการจัดให้นักศึกษาทำทฤษฎีที่เรียนรู้ในวิทยาลัยไปทดลองปฏิบัติในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ในแต่ละภาคเรียน ยกตัวอย่างเช่นในภาคเรียนที่จัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชานิเทศและหุ่นสำหรับเด็กซึ่งเป็นวิชาเฉพาะด้าน อาจารย์ผู้สอนจะจัดให้นักศึกษาได้ออกไปเชิดหุ่นให้นักเรียนอนุบาลชมในโรงเรียนอนุบาล ซึ่งตั้งอยู่นอกวิทยาลัย เช่นเดียวกับรายวิชาอื่น ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรมเด็ก โภชนาการสำหรับเด็ก ฯลฯ ทั้งนี้ระยะเวลาในการฝึกบางเวลา นอกวิทยาลัยของทุก ๆ วิชารวมกันจะอยู่ระหว่าง 3-6 สัปดาห์ ตลอดหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี และ $1\frac{1}{2}$ สัปดาห์ ตลอดหลักสูตรระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรี 2 ปี (หลังอนุปริญญา)

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา ในวิทยาลัย คือ การจัดให้นักศึกษาได้ฝึกภาคปฏิบัติควบคู่กับการเรียนภาคทฤษฎีภายในวิทยาลัย โดยเน้นให้เกิดทักษะของงานในหน้าที่ครู เกิดความเข้าใจและมีความคุ้นเคยตลอดจนสามารถรับผิดชอบเองให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่ครู เช่น ในการเรียนรายวิชา บุคลิกภาพครูปฐมวัย อาจารย์ผู้สอนจะจัดให้นักศึกษาฝึกการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กหรือในการเรียนรายวิชา พฤติกรรมการสอนวิชาเอกอนุบาล อาจารย์ผู้สอนจะให้นักศึกษาได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนสาธิตซึ่งตั้งอยู่ภายในวิทยาลัย หรือในท้องปฏิบัติการสอนของภาควิชาอนุบาล เป็นต้น

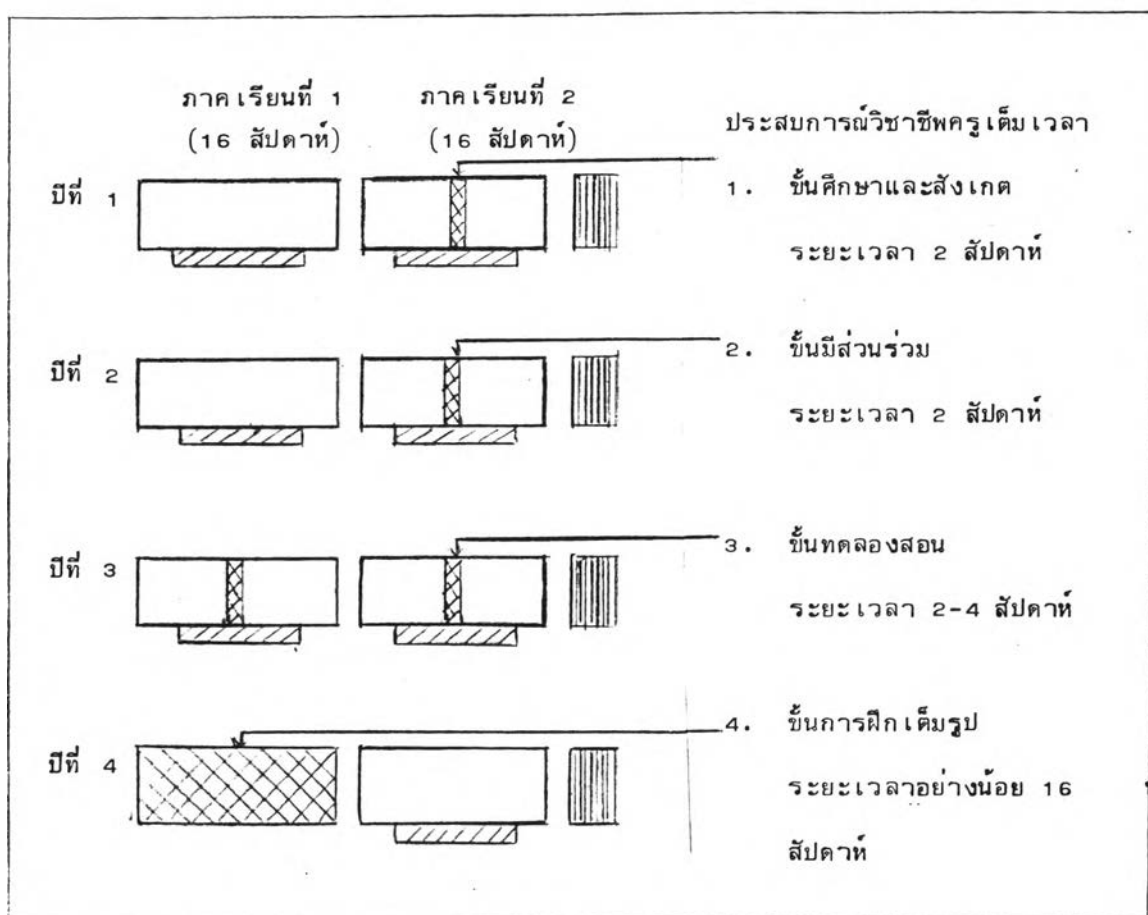
ค. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือโครงการเสริมสมรรถภาพด้านความรู้ทางเทคนิควิธีและคุณลักษณะให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในหน้าที่ครูอย่างกว้างขวาง อาจจัดเป็นกิจกรรมหรือโครงการบังคับ ตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนาค่านิยมและคุณธรรมสำหรับครู เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและประพฤติปฏิบัติตนตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการและคุณธรรม 4 ประการ หรือตัวอย่างโครงการไม่บังคับ เช่น โครงการช่วยสอนใน

โรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น เพื่อให้ให้นักศึกษาได้พัฒนาคุณลักษณะของตนที่เอื้ออำนวยต่อการทำประโยชน์
ให้แก่สังคม ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับการศึกษาของสำนักกิจการนักศึกษาและภาควิชาต่าง ๆ โดยมี
คณะกรรมการดำเนินงานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นผู้ประสานงาน ในการดำเนินงาน และรวบรวม
กิจกรรมหรือโครงการของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เสริม แล้วเก็บไว้ เป็นหลักฐานที่สำนักงาน
คณะวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้เป็นหลักฐานและตรวจสอบการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาตลอดหลักสูตร
ระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในแต่ละชั้นตอน ได้กำหนดไว้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2

รูปแบบของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ระดับปริญญาตรี 4 ปี

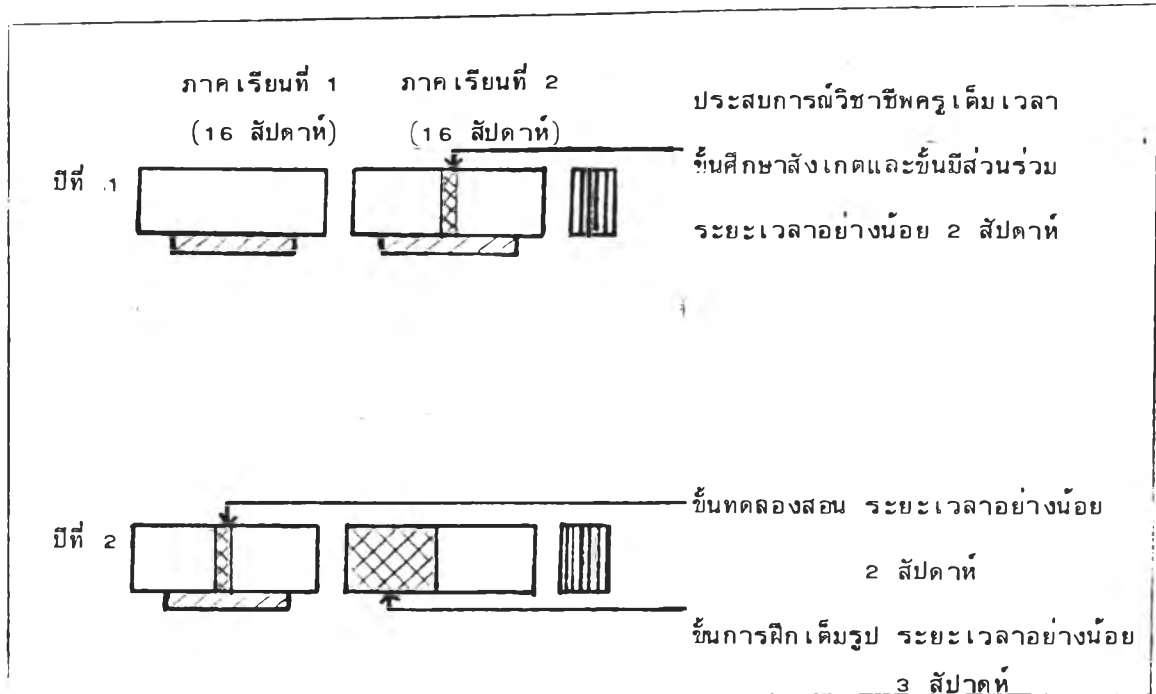
หมายเหตุ

1. หมายถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา
2. หมายถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา
3. หมายถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม
4. หมายถึง การเรียนปกติ
5. ระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาและบางเวลารวมกันแล้วไม่น้อยกว่า

30 สัปดาห์

แผนภูมิที่ 3

รูปแบบของการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรี 2 ปี (หลังอนุปริญญา)

หมายเหตุ

1. หมายถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เต็ม เวลา
2. หมายถึง ภาคฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู บาง เวลา
3. หมายถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เสริม
4. หมายถึง การเรียนปกติ
5. ระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เต็ม เวลาและบางเวลารวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

กรมการฝึกหัดครูได้กำหนดให้วิทยาลัยครูทั่วประเทศ จัดประสบการณ์วิชาชีพครูตามรูปแบบที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา โดยมีผลบังคับใช้กับนักศึกษาครูทุกสาขาวิชาเอก รวมทั้งวิชาเอกอนุบาลด้วย

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534) ได้กำหนดให้การจัดการเรียน การสอนระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กในทุก ๆ ด้าน การเรียน การสอนในระดับนี้ จึงมีลักษณะต่างออกไปจากระดับอื่น การผลิตครูอนุบาล เพื่อให้สามารถเตรียม ความพร้อมให้แก่เด็กดังกล่าว จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพและลักษณะเฉพาะของครูในระดับนี้เป็น อย่างยิ่ง เพราะการพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัย เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิต ความเจริญเติบโต ของมนุษย์ในช่วงนี้ จะมีความเจริญเติบโตสูงสุดและจะติดตัวไปจนตาย ถ้าในช่วงนี้ของชีวิตได้รับ การเลี้ยงดูอย่างดีได้รับการอบรมกล่อมเกลานิรันดร์ เบื้องต้นให้ถูกต้อง จะเป็นการเตรียมพร้อมให้ คนเก่งกล้ามากขึ้น (ชูศรี เอมละออง 2525: 1) บุคคลสำคัญที่จะช่วยให้เด็กมีวุฒิภาวะครบถ้วน ได้แก่ ครูที่สอนระดับอนุบาล คุณสมบัติของครูมีผลต่อการพัฒนาเด็กในวัยดังกล่าวอย่างมาก (ลักษณะ ดันติลีปกร 2529: 3) ดังที่ พยอม อิงคคานูวัฒน์ (อ้างใน ชูติมา ลวสุตานันท์ 2524: 20) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูอนุบาลว่า "เด็กจะทดสอบความสามารถของครู ถ้า ครูเป็นคนยุติธรรม เห็นอกเห็นใจและมีความเข้าใจนักเรียน ครูจะเป็นภาพพจน์ของค่านิยมใน สังคมที่นักเรียนพยายามเลียนแบบ นอกจากนั้นครูยังสามารถควบคุมและปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีงาม ให้แก่นักเรียนอีกด้วย"

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การจะให้ได้มาซึ่งครูที่มีคุณภาพมีคุณสมบัติครบถ้วนดังที่ มีผู้รู้กล่าวไว้ข้างต้น การผลิตครูมีความสำคัญมากและเป็นขั้นตอนที่จะทำให้ได้มาซึ่งครูอนุบาลตาม ความมุ่งหวังของสังคมไทย โดยเฉพาะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของ หลักสูตรการผลิตครู สภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาครูวิชาเอกอนุบาล จะต้อง มีการวางแผนและเตรียมการก่อนการจัดนักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์อย่างรอบคอบและรัดกุม ในทุก ๆ ด้าน

ในปัจจุบันนี้ มีวิทยาลัยครูทั่วประเทศ 37 แห่ง ในจำนวนนี้มีวิทยาลัยครู 22 แห่งที่ ผลิตครูระดับอนุบาล กรมการฝึกหัดครู มีนโยบายให้วิทยาลัยครูที่มีความพร้อม เปิดสอนนักศึกษา ครูวิชาเอกอนุบาล โดยให้สหวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นผู้ควบคุมปริมาณและได้มีการขยายงานผลิตครู ระดับนี้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะช่วงปลายแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 5 (2525-2529) ต่อด้วย แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6 (2530-2534) ได้มีการเปิดสอนนักศึกษาครูวิชาเอกอนุบาลใน วิทยาลัยครูเพิ่มจาก 13 แห่ง เป็น 22 แห่ง (กองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู, 2531) เพื่อให้ พอเพียงกับความต้องการครูอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลและสถานเลี้ยงเด็กในสังกัดต่าง ๆ ดัง จะเห็นได้จากตารางที่ 1 ต่อไปนี้คือ

ตารางที่ 1 จำนวนสหวิทยาลัยและวิทยาลัยครูที่เปิดสอนนักศึกษาวิชาเอกอนุบาลตามหลักสูตร
สภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2530

สหวิทยาลัย/วิทยาลัย	ระดับที่เปิดสอน		
	อนุปริญญา	ปริญญา 4 ปี	ปริญญาตรี 2 ปี (หลังอนุปริญญา)
1. สหวิทยาลัยล้านนา			
วิทยาลัยครู เชียงใหม่	-	✓	✓
วิทยาลัยครู เชียงราย	-	✓	-
วิทยาลัยครู จุครดิตถ์	-	✓	✓
2. สหวิทยาลัยพุทธชินราช			
วิทยาลัยครู นครสวรรค์	-	✓	-
วิทยาลัยครู พิบูลสงคราม	-	✓	✓
วิทยาลัยครู กำแพงเพชร	-	-	✓
3. สหวิทยาลัยอีสานเหนือ			
วิทยาลัยครู มหาสารคาม	-	✓	✓
วิทยาลัยครู จุครธานี	-	✓	✓
วิทยาลัยครู เลย	-	✓	-
4. สหวิทยาลัยอีสานใต้			
วิทยาลัยครู นครราชสีมา	-	✓	-
วิทยาลัยครู บุรีรัมย์	-	✓	-
5. สหวิทยาลัยศรีอยุธยา			
วิทยาลัยครู ฉะเชิงเทรา	-	✓	-
วิทยาลัยครู เทพสตรี	-	✓	-
วิทยาลัยครู เพชรบุรีวิทยาลัยสงครณ	-	✓	-

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สหวิทยาลัย/วิทยาลัย	ระดับที่เปิดสอน		
	อนุปริญญา	ปริญญาตรี 4 ปี	ปริญญาตรี 2 ปี (หลังอนุปริญญา)
6. สหวิทยาลัยทวารวดี			
วิทยาลัยครูกาญจนบุรี	-	✓	-
วิทยาลัยครูนครปฐม	-	✓	-
วิทยาลัยครูจอมบึง	-	✓	-
วิทยาลัยครูเพชรบุรี	-	✓	-
7. สหวิทยาลัยทักษิณ			
วิทยาลัยครูยะลา	-	✓	-
วิทยาลัยครูสงขลา	-	✓	-
วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช	-	-	✓
8. สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์			
วิทยาลัยครูสวนดุสิต	-	✓	-

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงการขยายตัวในการผลิตครูอนุบาลของสถาบันผลิตครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นไปอย่างกว้างขวาง แด่งานนี้ยังเป็นงานที่ค่อนข้างใหม่ สำหรับวิทยาลัยครูเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนที่เปิดสอนทั้งหมด ยังขาดการค้นคว้าวิจัยที่จะสนับสนุนคุณภาพในการผลิตบัณฑิตครู สาขาวิชาเอกอนุบาลโดยตรงเป็นอย่างมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยข้อมูลเฉพาะทาง เพื่อใช้เป็นตัวบ่งชี้ทิศทางในการพัฒนางานผลิตครูระดับอนุบาลของวิทยาลัยครูให้เกิดคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ในฐานะที่ผู้วิจัย มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตครูระดับอนุบาลของวิทยาลัยครูโดยตรง จึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูระดับอนุบาล เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงและแก้ไขการดำเนินงานผลิตครูอนุบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยครูวิชา เอกอนุบาล ในด้าน การวางแผน การดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.	การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู	หมายถึง	การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาครู วิชาเอกอนุบาล ในวิทยาลัยครูตามหลักสูตร สภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2530 ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
2.	นักศึกษาวิทยาลัยครู	หมายถึง	นักศึกษาครูวิชาเอกอนุบาลของวิทยาลัยครู ที่ใช้หลักสูตรของสภาการฝึกหัดครู ฉบับ พุทธศักราช 2530 และกำลังศึกษาอยู่ใน วิทยาลัยครูในปีการศึกษา 2531
3.	วิชาเอกอนุบาล	หมายถึง	สาขาวิชาเอกที่เปิดสอนแก่นักศึกษาวิทยาลัยครู ซึ่งจะต้องเรียน เกี่ยวกับการศึกษาของเด็กก่อน วัยประถมศึกษาหรือเด็กวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี
4.	ผู้บริหาร	หมายถึง	อธิการหรือรองอธิการฝ่ายวิชาการ หัวหน้า คณะวิชาครุศาสตร์ รองหัวหน้าคณะวิชาฝ่าย ประสบการณ์วิชาชีพครูและหัวหน้าภาควิชาที่รับผิดชอบ ในการผลิตครูวิชาเอกอนุบาลของวิทยาลัยครู ในปี พ.ศ.2531
5.	อาจารย์นิเทศก์ประจำ โรงเรียน	หมายถึง	อาจารย์นิเทศก์ที่เป็นตัวแทนของวิทยาลัยใน การติดต่อ ประสานงานกับทางโรงเรียน เกี่ยวกับการปฐมนิเทศ การนิเทศ การประเมินผล และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับทางโรงเรียน

6. อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาเอก หมายถึง อาจารย์ประจำภาควิชาอนุบาลซึ่งสอนภาคทฤษฎี และทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาครู จัดปฐมนิเทศ ให้ความแนะนำด้านการเตรียมสอน จัดสัมมนาและ ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของ นักศึกษาครู วิชาเอกอนุบาล
7. อาจารย์ที่เลี้ยง หมายถึง อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกอนุบาล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาเอกอนุบาล ในวิทยาลัยครู และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของสำนักงานฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูในวิทยาลัยครู ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล เพื่อให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยได้เตรียมการตามขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู และการเตรียมครูระดับอนุบาล จากเอกสาร วารสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 ศึกษารวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับวิทยาลัยครูและนักศึกษาครูวิชาเอก อนุบาลที่จะใช้เป็นประชากร
- 1.3 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างจาก เอกสาร วารสาร หนังสือ งานวิจัย เพื่อนำมา เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบ สัมภาษณ์

2. ประชากร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกมหาวิทยาลัยที่จะใช้เป็นตัวอย่างประชากร โดยการสุ่ม ตัวอย่างแบบง่าย ด้วยการจับสลากร้อยละ 50 จากมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนวิชาเอกอนุบาลทั้งหมดจำนวน 8 มหาวิทยาลัย ได้ 4 มหาวิทยาลัยคือ มหาวิทยาลัยผานนา มหาวิทยาลัยพุทธชินราช มหาวิทยาลัยอีสาน เหนือ และมหาวิทยาลัยทักษิณ

ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ก. ประชากร ได้แก่

1. ผู้บริหารระดับกรรมการอำนวยการ ที่จะให้สัมภาษณ์ ได้แก่ อธิการหรือรองอธิการฝ่ายวิชาการจากวิทยาลัยครูทั้ง 12 แห่ง ใน 4 สหวิทยาลัย
2. ผู้บริหารระดับกรรมการดำเนินงาน ที่จะตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หัวหน้าคณะวิชาครูศาสตร์ รองหัวหน้าคณะวิชาครูศาสตร์ฝ่ายประสานการณืวิชาชีพครูและหัวหน้าภาควิชาอนุบาลศึกษาในวิทยาลัย 12 แห่งทุกคน จำนวน 36 คน
3. อาจารย์นิเทศก์ ได้แก่ อาจารย์ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศการฝึกประสานการณืวิชาชีพนักศึกษาครู วิชาเอกอนุบาลทุกคน จากวิทยาลัยครู 12 แห่ง จำนวน 25 คน

ข. ตัวอย่างประชากร ได้แก่

นักศึกษาครู วิชาเอกอนุบาล ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี ชั้นปีที่ 1 และ 2 กับระดับปริญญาตรี 2 ปี ชั้นปีที่ 1 และ 2 จากวิทยาลัยครู 12 แห่ง รวมจำนวน 443 คน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยอาศัยข้อมูลจากข้อ 1 โดยสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ชุด คือ

3.1 แบบสอบถาม ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามผู้บริหารระดับดำเนินงาน
2. แบบสอบถามอาจารย์นิเทศก์
3. แบบสอบถามนักศึกษา

แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด จะถาม เกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผลซึ่งได้แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การจัดประสานการณืวิชาชีพครูวิชา เอกอนุบาลของวิทยาลัยครู
- ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกประสานการณืวิชาชีพครูของนักศึกษาวิชาเอกอนุบาล
- ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดประสานการณืวิชาชีพครูวิชาเอกอนุบาล

016068

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับอำนวยการ ได้แก่ อธิการหรือรองอธิการ ฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยครูเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล ปัญหาและข้อคิดเห็นในการแก้ปัญหาการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมความเนื้อหา แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อสร้างเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ฉบับชั่วคราวก่อนนำไปทดลองใช้สัมภาษณ์และสอบถามกับอาจารย์และนักศึกษาที่มีใช้ กลุ่มตัวอย่างประชากร แล้วนำมาปรับปรุงด้านการใช้ภาษาเพื่อจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์และนำออกใช้จริง

4. การเก็บข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังกองการเจ้าหน้าที่ กรมการฝึกหัดครู เพื่อขอความร่วมมือในการออกหนังสือนำตัวไปเก็บข้อมูลยังวิทยาลัยครูทั้ง 12 แห่ง ที่เป็นตัวอย่างประชากร

4.2 ผู้วิจัยวางแผนในการเก็บข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ เพื่อขอให้หัวหน้าภาควิชาการอนุบาลศึกษา วิทยาลัยครูทั้ง 12 แห่ง ซึ่งมีความคุ้นเคยเป็นส่วนตัวกับผู้วิจัยนำไปแจกให้แก่ผู้บริหารระดับดำเนินงาน อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาครู วิชาเอกอนุบาล พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลาเพื่อไปเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับอำนวยการและรับแบบสอบถามกลับคืน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับที่ 1, 2 และ 3 มาวิเคราะห์ โดย

ตอนที่ 1 และ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์โดยจัดเป็นหมวดหมู่และนำเสนอในรูปของความเรียง

5.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ของคำตอบแต่ละข้อ เพื่อจัดเรียงความคิดเห็นจากที่มีความถี่มากไปหาน้อย แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

5.3 สรุปผล อภิปรายผล พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ